

Analyse af mødesteder i Viborg Kommune

Analysens genstand

Der er 65 forsamlingshuse (LDU) i Viborg Kommune, 5 heraf er kommunalt ejede, øvrige er selvejende. Alle kulturhusene (KFU) er kommunalt ejede. Det bemærkes, at det kan være vanskeligt i forhold til funktion i dag at skelne mellem forsamlingshuse og kulturhuse (og huse der er kategoriseret som forsamlingshuse kan også kalde sig kulturhuse). Opdelingen er primært historisk betinget, kulturhusene er ofte nedlagte skoler.

Analysens indhold og metode

Stand

Husene er beskrevet i forhold til stand, for at skabe et overblik over investeringsbehov men også viden om, hvilke huse der er fremtidssikrede, og hvilke der i mindre grad er.

Stand er analyseret af dels kommunens afdeling Ejendomme og Energi (kulturhusene som er kommunalt ejede) og dels af eksternt firma for forsamlingshusene. Alene klimaskærmen altså det ydre som tag, mure m.v. er vurderet. En nærmere analyse af stand burde involvere det indre fx køkken og toilet, men det kræver involvering af husene og en fastlæggelse af kriterier for vurderingen.

Betydning

Afgørende for både udvikling og prioritering af midler er husenes betydning og rolle i lokalsamfundene og derfor vil disse elementer blive udfoldet i analysen.

Betydningen er vurderet ud fra:

- Aktivitetsniveau med og uden udlejning til private
- Øvrige mødesteder/huse i landsbyen.

Aktivitetsniveauet er analyseret ud fra de spørgeskemaer som forsamlingshusene årligt har udfyldt fra 2014-2017. Der er således ikke helt nye tal med ligesom forskelle i opgørelse af de forskellige typer aktiviteter kan give unøjagtigheder, men i et overordnet perspektiv anses tallene for dækkende. For Kulturhusene blev aktivitetsniveauet afdækket gennem personlig samtale med hvert enkelt hus.

Opgørelsen af aktiviteter i forsamlingshusene er opdelt i egne arrangementer, udlejning til foreninger og udlejninger til private. Udlejninger har væsentlig betydning for husenes økonomi og har også betydning som ramme om de lokales mærkedage. Men i forhold til at danne ramme om fællesskab for det samlede lokalsamfund er egne arrangementer og udlejning til foreninger af størst betydning. Der er medtaget 2 modeller for opgørelse af aktivitet: Model 1, hvor forsamlingshuset får 1-3 point baseret på antallet af egne arrangementer og udlejning til foreninger, og Model 2 hvor alle aktiviteter incl. udlejning til private er medtaget ved beregning (1-3 point).

Forsamlingshusenes betydning for lokalområdet er derudover belyst ud fra hvilke *øvrige huse*, der er i byen, hvor det tillægges *stor* betydning (3 point), hvis det er det eneste hus i landsbyen, *mellem* (2 point), hvis der er andre fælles/offentlige huse og *mindre* (1 point), hvis der er et hus med samme brede sigte som et forsamlingshus (kulturhus/værested).

I kategorien mellem betydning placerer sig huse, som får denne vurdering, fordi der er et andet/tilsvarende hus i byen, men det er ikke ensbetydende med, at det at have ét mødested ikke har stor betydning for den pågældende landsby.

Klubhuse og spejderhuse er oftest ikke medtaget som "andre huse", da der vil være en specialiseret anvendelse med omklædningsfaciliteter m.v., men der kan være enkelte af denne slags huse, som ville kunne fungere som mødested i mere bred forstand, dette er fx vurderet i tilfældet Røddinghus. Der er ikke taget hensyn til afstand til huse i andre nærliggende byer, men i [bilag 8](#) er hvert forsamlingshus vist på et kortudsnit sammen med husenes omgivelser i form af øvrige huse, også i et lidt større område.

Aktiviteter og rammer

At opretholde velfungerende mødesteder kræver både at de fysiske rammer er i orden, og at indholdet, aktiviteterne, er i orden.

Landdistriktsudvalgets årlige ligeligt fordelte drifts- og aktivitetstilskud kan og skal netop skabe aktiviteter. Kultur- og Fritidsudvalget har ligeledes rammer der kan understøtte aktivitet i forsamlingshusene. Mest tydeligt fremstår "Nyt liv i forsamlingshusene", som årligt sikrer, at forsamlingshusene kan afholde arrangementer primært af musikalsk karakter men også børnekulturarangementer med et tilskud. Det skaber både aktivitet og understøtter forsamlingshusene i forhold til at skabe indtægter til drift og udvikling i husene. Tilsvarende kan folkeoplysende aktiviteter, idræt (fx afvikles lokaldysten ofte i samspil med forsamlingshusene) og andre kulturelle tiltag også sikre aktiviteter.

Økonomi

Landdistriktsudvalget disponerer over et beløb, som i dag anvendes som et ligeligt fordelt drifts- og aktivitetstilskud til alle kommunens forsamlingshuse samt et mindre beløb (200.000 kr.), der fordeles efter ansøgning til vedligeholdelse. Derudover har udvalget et udisponeret beløb på anlægsbudgettet på 2 mio. kr., som refter efter en større tilførsel til området på 9 mio. kr. i 2016, hvor de 7 mio.kr. blev fordelt på Bruunshåb Forsamlingshus (gennemført), Karup og Knuden, hvor de to sidstnævnte endnu ikke har tilvejebragt den øvrige finansiering til projekterne. I [bilag 7](#) ses et overblik over midler bevilget til forsamlingshuse i 2015-2019 fra den centrale pulje på årligt 200.000 kr. samt en særlig pulje på 1.000.000 kr. som var afsat i 2014 og 500.000 kr. i årene 2015 – 2016.

Af analysen af kulturhuse til Kultur- og Fritidsudvalget, mødet den 4. juni 2019, [sag 1](#), fremgår, at den årlige udgift til de lokale kulturhuse svinger fra knap 50.000 kr. til i nærheden af 200.000 kr.

Resultater

Foreningen af forsamlingshuse har udarbejdet en analyse, der opdeler forsamlingshusene i 1) Stillehuse, 2) Nøglehuse, 3) Landsbykulturhuse, 4) Professionelle festhuse med vært/forpagter og 5) Multiforsamlingshuse. I Viborg Kommune er mange forsamlingshuse af typen nøglehuse, som udlejes, også til andre lokale foreninger, som sikrer aktiviteter i huset. Landsbykulturhuse arrangerer derudover egne sociale og kulturelle aktiviteter, og der er typisk en bred kreds af brugere af alle aldre. Både nogle af kommunens forsamlingshuse og kulturhuse tilhører denne kategori.

Der er tre huse, som er professionelle festhuse med en forpagter, Vestermarken Forsamlingshus, Nørremarken Forsamlingshus og Mønsted Kulturhus. Disse placeres uanset øvrige kriterier i kategorien mindre betydning for lokalområdet, de to førstnævnte er samtidig beliggende i periferien af Viborg By, jf. Landdistriktsudvalgets opgave med at skabe bæredygtig udvikling i landdistrikter. Også kulturhuse i Viborg By har en anden betydning fx er Cecilie Lund ramme om helt særlige typer af "faglige" interesser, snarere end en ramme for fællesskab i et lokalområde.

Analysen opdeler helt overordnet husene, på tværs af typer, i tre kategorier ud fra betydningen for lokalområdet: Stor betydning, mellem betydning og mindre betydning. Opsummeringen af resultaterne ses nedenfor i to udgaver henholdsvis med og uden husenes udlejninger til private. Den samlede bagvedliggende scoring af forsamlingshusene ses i [bilag 5](#). Det bemærkes, at dette kun er en overordnet og meget forsimplet vurdering, og en lang række forhold vil kunne ændre billedet: Udvikling siden sidste opgørelse af aktiviteter, de nærmere omstændigheder omkring andre mødesteder i byen osv.

Ud for de forsamlingshuse som er beliggende i landsbyer, hvor der samtidig er et aktivitetssted, er aktivitetsniveauet for dette sted tilføjet i parentes. En hypotese kunne være, at et højt aktivitetsniveau i det ene hus kunne medføre et lavt niveau i nabohuset, men det ses eksempelvis, at i fire områder er aktivitetsniveauet lavt i begge huse. Enkle forklaringer er således ikke nok.

For såvel huse med stor betydning og huse i mellem-kategorien kan det være relevant at sammenholde resultaterne med analysen af husenes stand og investeringsbehov. Investeringsbehovet for huse med stor betydning er i den kommende 10-års periode 3.3 mio. kr. og for huse med mellem betydning er investeringsbehovet 5,1 mio. kr.

En væsentlig del af husene med stor betydning er i god stand og har samtidig ofte et rigtig godt indtægtsgrundlag i form af udlejninger. Forsamlingshusene er selvejende og selv ansvarlige for vedligehold. Tilsvarende er ikke fastlagt for kulturhusene. Hvis alle forsamlingshuse med fx mellemstor betydning skulle fremtidssikres, ville det kræve ganske store investeringer. Renoveringsbehovet er beskrevet i [bilag 6](#) og fremgår ligeledes af [bilag 7](#), hvor forhold omkring husenes økonomi mv. er samlet.

Forsamlingshuse u/forpagter <i>(I parentes er angivet aktivitetsniveau for kultur-/medborgerhus i byen jf. analyse af kulturhuse)</i>	Forsamlingshusets betydning for lokalområdet Målt på mødesteder i byen og husenes aktivitetsniveau excl. privat udlejning (model 1) Stor betydning (score på 2,5-3,0) Mellem betydning (score på 2,0) Mindre betydning (score under 2)	Forsamlingshusets betydning for lokalområdet Målt på mødesteder i byen og husenes aktivitetsniveau incl. privat udlejning (model 2) Stor betydning (score på 2,5-3,0) Mellem betydning (score på 2,0) Mindre betydning (score under 2)	Forsamlingshusets stand Forsamlingshusets stand (klimaskal vurderet ved udvendig besigtigelse i juli 2019) God stand Rimelig stand Dårlig Stand	Vurdering af samlet investeringsbehov de kommende 10 år til vedligehold af klimaskal (vurderet ved juli 2019) Under 100.000 kr. Ml. 100.000-199.000 Over 200.000 kr.
Hammershøj Forsamlingshus (Lavt)	1,0	2,0	God	135.000
Iglsø Forsamlingshus (Lavt)	1,0	1,0	God	85.000
Skals Forsamlingshus (Højt)	1,0	1,0	Rimelig	270.000
Ulbjerg Forsamlingshus (Lavt)	1,0	1,0	God	265.000
Hjermind Forsamlingshus (Højt)	1,5	1,5	God	170.000
Hvam Kultur og Forsamlingshus (Højt)	1,5	1,5	God	120.000
Låstrup Forsamlingshus (Højt)	1,5	1,5	God	115.000
Sdr. Rind og Rindsholm Fors.hus. (Lavt)	1,5	1,5	God	200.000
Vridsted Forsamlingshus	1,5	1,5	Rimelig	195.000
Bigum Forsamlingshus	2,0	2,0	God	110.000
Bjerring Forsamlingshus	2,0	2,5	God	90.000
Bruunshåb Forsamlingshus	2,0	2,0	God	60.000
Foulum-Formyre Kulturhus	2,0	2,0	Rimelig	225.000
Fælleshuset i Sundstrup	2,0	2,0	God	130.000
Fårup Forsamlingshus	2,0	2,0	God	90.000
Gullev Forsamlingshus	2,0	2,0	God	85.000
Karup Forsamlingshus	2,0	2,0	Rimelig	410.000
Kirkebæk Forsamlingshus	2,0	2,0	God	190.000
Kvols Forsamlingshus	2,0	2,0	Rimelig	115.000
Kvorning Forsamlingshus	2,0	2,5	God	155.000
Landsbyhuset i Lysgård	2,0	2,0	Rimelig	120.000
Løvel Kultur & Forsamlingshus	2,0	2,5	God	175.000

BILAG 1

Lånum Forsamlingshus	2,0	2,0	Dårlig	295.000
Mammen Forsamlingshus	2,0	2,5	Rimelig	170.000
Møllerup Kultur og Forsamlingshus	2,0	2,0	God	110.000
Mølndrup Kulturcenter	2,0	2,5	God	185.000
Nr. Rind Forsamlingshus	2,0	2,0	God	120.000
Romlund Forsamlingshus	2,0	2,5	God	200.000
Roum Forsamlingshus	2,0	2,5	God	140.000
Rødding Kultur og Forsamlingshus	2,0	2,0	God	175.000
Sdr. Resen Forsamlingshus	2,0	2,0	Rimelig	270.000
Sjørring Forsamlingshus	2,0	2,0	God	95.000
Sjørup Forsamlings- og Kulturhus	2,0	2,0	Rimelig	180.000
Sparkær Forsamlingshus (Middel)	2,0	2,0	God	115.000
Tapdrup Forsamlingshus	2,0	2,5	Rimelig	185.000
Tindbæk Forsamlingshus	2,0	2,0	God	105.000
Vammen Kultur- og Forsamlingshus	2,0	2,5	God	150.000
Vejrumbro Forsamlingshus	2,0	2,0	God	155.000
Vindum Forsamlingshus	2,0	2,0	God	160.000
Vorning Forsamlingshus	2,0	2,5	Dårlig	260.000
Ørum og Omegns Forsamlingshus	2,0	2,5	God	80.000
Daugbjerg Forsamlingshus	2,5	2,5	God	150.000
Dollerup Forsamlingshus	2,5	2,5	Rimelig	275.000
Finderup Kulturhus	2,5	2,5	God	120.000
Fly Forsamlingshus	2,5	2,5	God	65.000
Forsamlingshuset Egekværnen	2,5	2,5	God	300.000
Havredal Kultur og Forsamlingshus	2,5	3,0	God	100.000
Hersom-Bjerregrav Forsamlingshus	2,5	3,0	God	120.000
Hjorthede Forsamlingshus	2,5	2,5	God	165.000
Kjeldbjerg Forsamlingshus	2,5	2,5	Rimelig	75.000
Lee Forsamlingshus	2,5	2,5	Rimelig	180.000
Lindum Landbykulturhus	2,5	2,5	Rimelig	175.000
Løvskalhus - Forsamlingshus	2,5	2,5	God	130.000
Ravnstrup Forsamlingshus	2,5	2,5	Rimelig	225.000
Skringstrup Kultur- og Forsaml.	2,5	2,5	God	160.000
Tastum Kultur- og Forsamlingshus	2,5	2,5	God	70.000
Tostrup Forsamlingshus	2,5	2,5	God	145.000
Taarup Forsamlingshus	2,5	2,5	Rimelig	125.000
Vinkel Forsamlingshus	2,5	2,5	God	165.000
Almind Forsamlingshus	3,0	3,0	God	150.000
Grønhøj Forsamlingshus	3,0	3,0	God	115.000
Skelhøje Kultur- og Forsamlingshus	3,0	3,0	God	300.000

De 21 forsamlingshuse, der i model 2 (hvor udlejning til private medregnes i aktivitetsniveauet), lander i kategorien mellem betydning er:

Bigum, Bruunshåb, Foulum-Formyre, Sundstrup, Fårup. Gullev, Karup, Kirkebæk, Kvols, Lysgård, Lånum, Møllerup, Nr. Rind, Rødding, Sdr. Resen, Sjørring, Sjørup, Sparkær, Tindbæk, Vejrumbro, Vindum

Hvis udlejning til private ikke inddrages i vurderingen af betydning (model 1) er der 21 forsamlingshuse med stor betydning:

Almind, Daugbjerg, Dollerup, Finderup, Fly, Egekværnen, Grønhøj, Havredal, Hersom-Bjerregrav, Hjorthede, Kjeldbjerg, Lee, Lindum, Løvskalhus, Ravnstrup, Skelhøje, Skringstrup, Tastum, Tostrup, Taarup og Vinkel.

De 8 forsamlingshuse, der i model 2 lander i kategorien mindre betydning: er:

Hammershøj, Hjerminde, Hvam, Iglsø. Låstrup, Sdr. Rind, Skals, Ulbjerg og Vridsted.

For nogle af disse huse er der sammenfald med kulturhuse med lav aktivitet. Redegørelse for kulturhuse med lav aktivitet fremgår af bilag 4 (udarbejdet i forbindelse med kulturhusanalysen).

Inddragelse af interessenter

Kultur- og Fritidsudvalget har lagt vægt på borgerinddragelse, hvilket er helt i overensstemmelse med Landdistriktsudvalgets helt generelle arbejdsform. Mulige elementer i borgerinddragelsen nævnes nedenfor.

Den 24. september 2019 er der planlagt et fællesmøde med forsamlingshusene, hvor denne indledende analyse kan præsenteres.

Når udvalgene er længere og evt. er klar til at frigøre midler, kan bestyrelsen fra såvel forsamlingshuse som kultur/aktivitetshuse inddrages i drøftelser af prioriteringskriterier, svarende til den positive proces i forbindelse med halanalysen. Dilemmaer til drøftelse kan bl.a. (med inspiration fra halanalysen) være:

- Hvordan prioriteres mellem ønsker fra landsbyer med under 200/500 indbyggere og større byer?
- Er der renoveringsopgaver som analysen ikke skal prioritere midler til?
(fx mindre opgaver (under 50.000 kr., typer fx gulve eller forskønnelse kontra kernerdrift, det udendørs – hvor der er andre puljer)
- Prioriteres indsatsen uafhængigt af bestyrelsers eget ansvar for status?
(fx hjælpe hvor bestyrelser har misholdt deres hus, på bekostning af bestyrelser, som har arbejdet hårdt for at vedligeholde deres hus).
- Hvilken egenfinansiering og frivilligt arbejde skal kræves

Perspektiver

Ud fra analysen kan det være relevant at pege på et par pilotområder, hvor udvalgene kan facilitere drøftelser af muligheden for at samle byens aktiviteter i ét styrket hus eller på anden vis styrke husenes betydning for fællesskab i landsbyen. Det kunne tilsvarende være relevant at finde et område, hvor også andre aktiviteter som fx bibliotek kan indgå for at se, om den dynamik som ses i sådanne huse også kunne styrke en mindre by, ligesom det ses i fx Gudenåhuset i Bjerringbro og Kultur- og sundhedscenter InSide i Hammel. Initiativet kan evt. understøttes gennem etablering af en pulje, for hvilken der opstilles en række kriterier, der giver mulighed for at styrke lokalområderne – gennem styrkede mødesteder.

Midlerne hertil kan fx tilvejebringes gennem prioritering af eksisterende midler eller gennem omlægning af tilskud. Det kan også overvejes at åbne for, at en økonomisk gevinst ved evt. salg af et hus kan tilgå landsbyen ligesom evt. tilskud i en overgangsfase kan opretholdes og derved muliggøre en væsentlig investering.

Udover pilotprojekter kan også overvejes om husenes betydning kan anvendes som prioriteringskriterie også i forhold til eksisterende puljer.

Forslag til elementer i en tids- og aktivitetsplan

Tidspunkt	Aktivitet	Indhold
13. august 2019	Fællesmøde mellem KFU og LDU	Indledende drøftelse af analyse af mødesteder
14. august 2019	Opstartsmøde Lokale udviklingsplaner	På mødet foreslås videre orienteret om LDU og KFU's igangværende arbejde med understøttelse og udvikling af mødesteder og udnytte

BILAG 1

		kvadratmeter og ressourcer bedst muligt i lokalområderne.
24. september 2019	Fællesmøde med repræsentanter for forsamlingshuse	Orientering om analysen og det igangværende arbejde.
29. oktober	Opsamling på analyse i KFU Opsamling på analyse i LDU	Opsamling på drøftelserne på fællesmødet mellem LDU og KFU. Plan for det videre forløb – f.eks. pilotprojekter vedr. bedre udnyttelse af kultur- og forsamlingshuse i udvalgte områder.
		Workshop med bestyrelser fra såvel forsamlingshuse som kulturhuse/aktivitetssteder for at få input til prioritering af midler.